

אוצר החכמה

גב' ראזען מהיודענראט, שהיו להם קשרים מצוינים עם הרשעים וידעו מי ובמה לשחד, ודרכם ניצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ברגע האחרון טרם הוצא להורג.²⁰¹

בפי ר' משה יהושע צאנגער נ"י מעשה פלא שאירע אתו בעת ההיא:

ביום מן הימים יצאה הודעה רשמית שכל מי שמחזיק בידו אזרחות חוץ (אוסלענדישע בירגערשאפט) יבוא למקום מסוים, שם ירשמו את שמו ושאר הפרטים, והוא יחשב בן תמורה להחליף אותו בשבויי הגרמנים אשר במדינות חוץ, ובזה תהיה לו נפשו לשלל. הרבה האמינו למשמע ידיעה זו, והלכו בהמוניהם לשם, עם תעודותיהם בידיהם. היו אפילו כאלו שהספיקו לעשות תעודות מזויפות על שם מדינות שונות, ואף הם לא נמנעו מלכת, כי היו נוטים להאמין שבזה נפתח להם פתח הצלה.

גם אני - מספר הנ"ל - היה לי תעודת מסע (פאספארט) ממדינת קאנאדא, כי אבי דר שם, ואני גליתי למקום תורה ובאתי לפולין ללמוד בעיר באבוב, ולא הספקתי לחזור עד שפרצה המלחמה. עתה בשמעי כי יש אפשרות לצאת לחפשי מגיהנום הזה, לא ידעתי מה לעשות, מצד אחד מי לא ירצה להציל את נפשו, אבל מצד השני היה לבי נוקפי אם אין זה עוד מעשה ערמומית והשטית מצד הרשעים, כדי ללכוד בפח יוקשים מספר רב של יהודים בני אזרחות חוץ. מאחר שהיה לי שם גיס, אברך יקר ת"ח וחסיד מפורסם (מפארי אברכי באבוב) בשם ר' ברוכ'ל קאנענגיסער ז"ל הי"ד שהיה מקורב להרה"ק מטשחויב (רבינו), ביקשתיו שישאל את הצדיק מה עלי לעשות. הוא מילא בקשתי, וכאשר שאל את פי הרב, כמעט הפסיק אותו בדבריו והשיב על אתר: וכי מה זו המהירות הזאת, הרי אם זה טוב תהי עוד הזדמנות כזאת, ואין צריך למהר! כמוכן ששמעתי בקולו ולא הלכתי. לבסוף נתגלה

²⁰¹ מפי נכד רבינו, ר' יחזקאל דוד הלברשטאם נ"י. – בהזדמנות זו ראוי לציין שכשהגרמנים הארורים תפסו את כ"ק אדמו"ר מהרב"צ מבאבוב זצ"ל הי"ד עם בניו וחתניו בלעמבערג היה זה בערב ש"ק, והגה"צ ר' נפתלי צבי הלברשטאם שליט"א היה אז אצל זקינו מהרב"צ בשליחות אביו כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א להביא לו מדק חם לכבוד השבת, וראה את האכזריות שנעשה עמו וגירושם לבית המשטרה, והיות ופנה יום ואסור היה ליהודי להסתובב ברחובה של עיר, ומי שייתפס אחת דתו היתה להמית, סר לבית רבינו שדר אז בלעמבערג ובמחיצתו שהה עד שהאיר אורו של בוקר, וחזר אל אביו עם הבשורה המרה. חכה שרבינו קירבו בקירבה יתירה.

שאכן היתה זו השטיה נוראה, כי כל האנשים שבאו לשם לא חזרו יותר, וכולם הוצאו להורג הי"ד.

¹²³⁴⁵⁶⁷ בספר שלשה שריגים מהגה"צ אבד"ק ציעשנוב זצ"ל (שריג ב, דף רפט) מסופר בזה"ל:

"אזכיר כאן ענין פלא אשר שמעתי מב"ד ר' אליעזר ירוחם נ"י, שהוא היה בגעטא באכניא, ובזמן ההוא גר שם גם כן הרה"ק ר' ישעי' לע טשעחויבער זצ"ל, והיה שם ג"כ איש בשם מר. שפירא מקראקא שעשה טובות לאחב"י בגעטא, כי ידע איך לשחד את הרשעים ולקבל תמורת זה טובת הנאה מהם. ויהי היום, כשהיה מר. שפירא הנ"ל בפלאשוב-קראקא נודע לו שראש הגעסטאפא מחפש אותו ורוצה לתלותו רח"ל. האיש ניצל את הקשרים שהיו לו עם כמה מן הרשעים, ודרכם הודיע הדבר להרה"ק מטשחויב. כשמעו זאת הלך הצדיק (באמצע היום) לטבול במקוה, ובחזרתו אמר: מובטחני שינצל ויבוא בחזרה לשלום. וכן הוה."

כמו כן הבטיח רבינו - במפורש או בדרך ברכה - לכמה אנשים שיצאו חיים מתוך ההפיכה, וינצלו. כבר הבאנו בפרקים הקודמים כמה מהם, ועתה נוסיף עוד אחדים:

¹²³⁴⁵⁶⁷ נכדתו סימא'לע (בתו של הרב מסוכא, ולימים אשת ר' יעקב הכהן פרייסער), שהיתה אתו יחד בבאכניא, ניגשה אליו בליל תשעה באב (תש"ג) לאחר הקינות, וגילתה אזנו שהגיע זמנה להימלט, ועוד מעט תעזוב את הגעטא. רבינו ליוה אותה עד הגדר, ושם נפרדו בבכיות עצומות (ולדבריה זה היה לה פעם ראשונה שראתה את רבינו בוכה), כאשר רבינו מנבא לה שעוד הרבה הרפתקאות יעלו על ראשה, אבל לבסוף תינצל מכולם ותישאר בחיים. תוך כדי עמדם נתקדו השמים בעבים וגשם עז ניתך ארצה, הגיב רבינו ואמר: הנה את רואה, כי גם השמים מוזילים דמעות על הגזירה...

גבי ראזען הנ"ל מהיודענראט, שהיתה יוצאת ונכנסת אצל רבינו בגעטא באכניא, באה פעם אליו בשבת בבוקר, וביקשה ממנו שיברכנה שתעבור בשלום את ימי המלחמה ותינצל. רבינו מילא בקשתה וברכה, וכן הוה.²⁰²